

จากเวลเนสสู่เศรษฐกิจwelness: แนวคิด สถานการณ์โลก
และทิศทางการพัฒนาในประเทศไทย
FROM WELLNESS TO THE WELLNESS ECONOMY: CONCEPTS, GLOBAL TRENDS,
AND DEVELOPMENT DIRECTIONS IN THAILAND

ณัฐชญา ไมตรีเวช
Natchaya Maitreewech

แพทย์, ประกาศนียบัตรหลักสูตรแพทย์เวชศาสตร์วิถีชีวิต สถาบันสุขภาวะพิสิฐ
Medical Doctor, Mini-Lifestyle Medicine Certificate, Sukhabhava Pisit Institute
of Preventive Medicine and Wellness

Email: drkookkai@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายแนวคิดwelnessและวิเคราะห์การพัฒนาเศรษฐกิจwelness ในระดับโลกและประเทศไทย รวมถึงเสนอแนวทางการปรับระบบสุขภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยอาศัยการทบทวนวรรณกรรมจากแหล่งข้อมูลสากลและรายงานเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่า welnessเป็นกระบวนการเชิงรุกในการแสวงหาสุขภาวะอย่างองค์รวม ซึ่งเชื่อมโยงกับพฤติกรรม วิถีชีวิต และปัจจัยกำหนดสุขภาพในหลายมิติ แนวคิดดังกล่าวได้พัฒนาไปสู่เศรษฐกิจwelness ซึ่งครอบคลุมอุตสาหกรรมที่สนับสนุนการดำเนินชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพ และมีการเติบโตอย่างรวดเร็วในระดับโลก โดยมีมูลค่าหลายล้านล้านดอลลาร์สหรัฐและมีอัตราการขยายตัวสูงกว่าการเติบโตของเศรษฐกิจโดยรวม

สำหรับประเทศไทย พบว่ามีศักยภาพสูงในการพัฒนาเศรษฐกิจwelness โดยเฉพาะจากจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ระบบบริการสุขภาพ และวัฒนธรรมสุขภาพ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาในปัจจุบันยังขาดการบูรณาการเชิงระบบ ทั้งในดำนนโยบาย มาตรฐานบริการ และกำลังคน

บทความเสนอว่าการขับเคลื่อนเศรษฐกิจwelnessของประเทศไทยควรมุ่งสู่การพัฒนาระบบสุขภาพแบบระบบสร้างสุขภาพ โดยบูรณาการเวชศาสตร์วิถีชีวิตเข้าสู่บริการสุขภาพ พัฒนากำลังคนด้านสุขภาวะ และสร้างระบบนิเวศสุขภาพที่เชื่อมโยงระหว่างภาคสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพชีวิตและการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: welness; เศรษฐกิจwelness; เวชศาสตร์วิถีชีวิต; ระบบสุขภาพ; เศรษฐกิจสุขภาพ

Abstract

This article aims to conceptualize wellness and analyze the development of the wellness economy at both global and national levels, with a particular focus on Thailand. It also proposes strategic directions for transforming the health system to effectively support this emerging paradigm. The study is based on a comprehensive review of international literature and policy reports.

The findings indicate that wellness represents an active process of pursuing holistic health, encompassing multiple dimensions of lifestyle, behavior, and social determinants of health. This concept has evolved into the wellness economy, which includes a wide range of industries that enable individuals to adopt healthier lifestyles. The global wellness economy has experienced rapid growth, reaching a multi-trillion-dollar scale and expanding at a rate exceeding that of global GDP.

Thailand demonstrates strong potential in advancing its wellness economy, particularly through its strengths in wellness tourism, healthcare services, and cultural assets related to health and well-being. However, current development remains fragmented, with limited integration across policies, service standards, and workforce capacity.

The article proposes that Thailand should transition toward a health creation system by integrating lifestyle medicine into healthcare services, strengthening the wellness workforce, and developing a comprehensive wellness ecosystem that connects health, economic, and social sectors. Such transformation would enhance population health while positioning the country as a competitive hub in the global wellness economy.

Keywords: wellness; wellness economy; lifestyle medicine; health system; health economy

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา แนวคิดด้านสุขภาพของโลกได้เปลี่ยนผ่านอย่างมีนัยสำคัญ จากกรอบคิดที่มุ่งเน้นการรักษาโรค (curative care) ไปสู่การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค (preventive and promotive care) ซึ่งสอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (non-communicable diseases: NCDs) และภาระโรคระดับโลกที่ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยองค์การอนามัยโลกระบุว่า NCDs เป็นสาเหตุการเสียชีวิตมากกว่า 70% ของประชากรโลก และมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับปัจจัยด้านพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อม [1] แนวคิดเรื่องปัจจัยกำหนดสุขภาพ (determinants of health) ได้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าสุขภาพของมนุษย์ไม่ได้ถูกกำหนดโดยระบบบริการสุขภาพเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากปัจจัยหลายมิติ ทั้งด้านพฤติกรรม วิถีชีวิต สภาพแวดล้อม และบริบททางสังคม ซึ่งมีสัดส่วนอิทธิพลต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพสูงถึงร้อยละ 80–90 ในหลายบริบทการศึกษา [2] แนวคิดดังกล่าวจึงนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงกระบวนทัศน์ของระบบสุขภาพจากระบบซ่อมแซมไปสู่ระบบสร้างสุขภาพ

ภายใต้บริบทนี้ แนวคิดเวลเนส (wellness) ได้รับการพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดสำคัญที่เน้นการดูแลสุขภาพเชิงรุก โดย Global Wellness Institute ให้นิยามว่าเป็นการแสวงหาสุขภาวะอย่างองค์รวมผ่านกิจกรรม การเลือก และวิถีชีวิตที่กระตือรือร้น เพื่อนำไปสู่ภาวะสุขภาพแบบองค์รวม ซึ่งไม่ได้หมายถึงเพียงการปราศจากโรค แต่คือการส่งเสริมสุขภาพเชิงป้องกันทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม จิตวิญญาณ สิ่งแวดล้อม และปัญญา เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุด นิยามของเวลเนสนี้สะท้อนถึงการเป็นกระบวนการ (process) มากกว่าสภาวะ (state) และครอบคลุมมิติสุขภาพที่หลากหลายทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม[3]

ในศตวรรษที่ 21 แนวคิดเวลเนสได้ขยายขอบเขตจากระดับปัจเจกไปสู่ระดับสังคมและเศรษฐกิจ จนเกิดเป็นเศรษฐกิจเวลเนส (wellness economy) ซึ่งหมายถึงกลุ่มอุตสาหกรรมที่สนับสนุนให้ประชาชนสามารถดำเนินชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพ โดยข้อมูลล่าสุดจาก Global Wellness Institute ระบุว่า ในปี ค.ศ. 2024 เศรษฐกิจเวลเนสโลกมีมูลค่าสูงถึง 6.8 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีอัตราการเติบโตสูงกว่าการเติบโตของ GDP โลกอย่างต่อเนื่อง [4] การเติบโตดังกล่าวไม่ได้เป็นเพียงปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจ แต่สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของความต้องการของผู้บริโภคทั่วโลก โดยเฉพาะหลังการระบาดของโรคโควิด-19 ที่ทำให้ประชาชนหันมาให้ความสำคัญกับสุขภาพเชิงป้องกัน สุขภาพจิต และคุณภาพชีวิตมากขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจเวลเนสกลายเป็นหนึ่งในภาคเศรษฐกิจที่มีพลวัตสูงและมีศักยภาพในการเติบโตระยะยาว [5] ในระดับนโยบาย แนวคิดเศรษฐกิจเวลเนสมีความสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจสุขภาพ (health economy) และเศรษฐกิจอายุยืน (longevity economy) ซึ่งองค์การระหว่างประเทศ เช่น OECD และ World Economic Forum ได้ชี้ให้เห็นถึงบทบาทของสุขภาพในฐานะทุนมนุษย์ (human capital) ที่มีความสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน [6]

สำหรับประเทศไทย แนวโน้มดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากประเทศกำลังเผชิญกับความท้าทายด้านสุขภาพจากโรค NCDs และการเข้าสู่สังคมสูงวัย ขณะเดียวกัน ประเทศไทยยังมีศักยภาพสูงในด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการสุขภาพ โดยข้อมูลล่าสุดระบุว่าเศรษฐกิจเวลเนสของประเทศไทยในปี ค.ศ. 2024 มีมูลค่าประมาณ 42.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีอัตราการเติบโตในระดับสองหลัก ซึ่งสะท้อนถึงโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจสุขภาพในระดับประเทศ [7] อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยจะมีจุดแข็งในหลายมิติ แต่การพัฒนาเศรษฐกิจเวลเนสยังคงเผชิญกับข้อจำกัดเชิงระบบ ทั้งในด้านการบูรณาการนโยบาย มาตรฐานบริการ กำลังคน และกลไกทางการเงิน ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสดังกล่าวได้อย่างเต็มที่

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) อธิบายแนวคิดและความสำคัญของเวลเนส 2) วิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มของเวลเนสทั้งในระดับโลกและประเทศไทย 3) อธิบายโครงสร้างของเศรษฐกิจเวลเนส 4) วิเคราะห์ทิศทางการพัฒนา และ (5) เสนอแนวทางการพัฒนาระบบสุขภาพไทยให้สามารถรองรับและขับเคลื่อนเศรษฐกิจเวลเนสได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

แนวคิดเวลเนสและกรอบทฤษฎี (Conceptual Framework of Wellness)

แนวคิดเวลเนส (wellness) มีพัฒนาการจากรากฐานทางปรัชญาและการแพทย์แบบองค์รวมในหลายอารยธรรม ทั้งตะวันออกและตะวันตก โดยเริ่มมีการพัฒนาเชิงวิชาการอย่างเป็นระบบในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 20 ผ่านผลงานของนักคิด เช่น Halbert Dunn ซึ่งเสนอแนวคิด high-level wellness ที่เน้นศักยภาพสูงสุดของมนุษย์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม [8] แนวคิดนี้ได้กลายเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาแนวคิดเวลเนสในยุคปัจจุบัน

ในเชิงนิยาม Global Wellness Institute (GWI) ให้ความหมายของเวลเนสว่าเป็นการแสวงหาสุขภาวะอย่างเป็นองค์รวมผ่านกิจกรรม การเลือก และวิถีชีวิตที่กระตือรือร้น เพื่อนำไปสู่ภาวะสุขภาพแบบองค์รวม ซึ่งมีนัยสำคัญสองประการ ได้แก่ 1) เวลเนสเป็นกระบวนการเชิงรุก (active process) คือการตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีต่อสุขภาพด้วยตนเองในทุกๆ วัน และ 2) เวลเนสมีลักษณะองค์รวมหลายมิติ (multidimensional) ครอบคลุมมากกว่าสุขภาพทางกายเพียงอย่างเดียวแต่รวมถึงจิตใจที่สมบูรณ์ด้วย [3] นิยามดังกล่าวช่วยแยกความแตกต่างระหว่าง wellness กับคำที่ใกล้เคียง เช่น health, well-being และ happiness ซึ่งมักถูกใช้ปะปนกันในทางปฏิบัติ

เมื่อพิจารณาในเชิงกรอบแนวคิด เวลเนสสามารถอธิบายผ่านโมเดลสุขภาวะหลายมิติ (multidimensional wellness) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ได้แก่ สุขภาพกาย (physical), สุขภาพจิต (mental), สุขภาพอารมณ์ (emotional), สุขภาพสังคม (social), สุขภาพจิตวิญญาณ (spiritual) และสิ่งแวดล้อม (environmental) โดยองค์ประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงและส่งผลซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ [3] กรอบแนวคิดนี้มีความสอดคล้องกับโมเดล ชีวะ-จิต-สังคม (biopsychosocial) ของ Engel ซึ่งเป็นพื้นฐานของการแพทย์สมัยใหม่ที่มองสุขภาพในมิติที่กว้างขึ้น โดยมีกรอบแนวคิดการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมที่มองว่าสุขภาพหรือโรคร้ายไม่ได้เกิดจากสาเหตุเดียว แต่เป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์ของ 3 ปัจจัยหลักคือทางชีวภาพ (ร่างกาย), ทางจิตใจ (ความคิด/อารมณ์) และทางสังคม (สภาพแวดล้อม/ความสัมพันธ์) เพื่อการรักษาและฟื้นฟูที่ครอบคลุมทุกมิติ [9]

ในมิติของวิทยาศาสตร์สุขภาพ เวลเนสมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับแนวคิดของปัจจัยกำหนดสุขภาพ (determinants of health) ซึ่งระบุว่าผลลัพธ์ด้านสุขภาพของบุคคลได้รับอิทธิพลจากปัจจัยด้านพฤติกรรม วิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อมในสัดส่วนที่สูงกว่าปัจจัยด้านการรักษาพยาบาลโดยตรง [2] แนวคิดนี้เป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้เวลเนสถูกนำมาใช้เป็นกรอบในการออกแบบนโยบายสุขภาพและระบบบริการสุขภาพเชิงป้องกันในหลายประเทศ

นอกจากนี้ แนวคิดเวลเนสยังมีความสอดคล้องอย่างชัดเจนกับศาสตร์ เวชศาสตร์วิถีชีวิต (Lifestyle Medicine) ซึ่งมุ่งเน้นการป้องกัน รักษา และย้อนกลับโรคเรื้อรังผ่านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใน 6 มิติหลัก ได้แก่ โภชนาการ การเคลื่อนไหวร่างกาย การนอนหลับ การจัดการความเครียด การหลีกเลี่ยงสารเสพติด และความสัมพันธ์ทางสังคม [10] ซึ่งอาจถือว่าเวชศาสตร์วิถีชีวิตเป็นกลไกทางคลินิก (clinical operationalization) ของแนวคิดเวลเนสในระดับบุคคล

ในเชิงระบบ แนวคิดเวลเนสได้ขยายจากระดับบุคคล (individual level) ไปสู่ระดับองค์กรและสังคม (organizational and societal level) โดยปรากฏในรูปแบบของการส่งเสริมสุขภาวะในสถานที่ทำงาน

(workplace wellness) สุขภาพระดับชุมชน (community wellness) และเมืองสุขภาพ (wellness city) ซึ่งสะท้อนถึงการเปลี่ยนผ่านจากความรับผิดชอบส่วนบุคคล (personal responsibility) ไปสู่ความรับผิดชอบต่อร่วม (shared responsibility) ระหว่างบุคคล ระบบสุขภาพ และสังคม [5] การขยายตัวดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แนวคิดเวลเนสกลายเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจเวลเนสในระดับมหภาค

กล่าวโดยสรุป กรอบแนวคิดของเวลเนสสามารถอธิบายได้ใน 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับบุคคล: การตัดสินใจและพฤติกรรมสุขภาพ 2) ระดับระบบสุขภาพ: การออกแบบบริการเชิงป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ และ 3) ระดับเศรษฐกิจและสังคม: การพัฒนาอุตสาหกรรมและระบบนิเวศสุขภาพ (wellness ecosystem) ซึ่งทั้งสามระดับมีความเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด และเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจเวลเนสในยุคปัจจุบัน [4]

สถานการณ์เวลเนสโลกและประเทศไทย (Global & Thailand Landscape)

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาเวลเนสได้พัฒนาอย่างรวดเร็วจากแนวคิดด้านสุขภาพไปสู่การเป็นหนึ่งในภาคเศรษฐกิจสำคัญของโลก โดยข้อมูลจาก Global Wellness Institute ระบุว่าในปี ค.ศ. 2023 เศรษฐกิจเวลเนสโลกมีมูลค่าประมาณ 6.3 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ และเพิ่มขึ้นเป็น 6.8 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 2024 ซึ่งสะท้อนถึงการฟื้นตัวและการเติบโตอย่างรวดเร็วหลังสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 [4] เมื่อพิจารณาแนวโน้มการเติบโต พบว่าเศรษฐกิจเวลเนสมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยสูงกว่าการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของโลก (GDP) อย่างต่อเนื่อง โดยในช่วงปี ค.ศ. 2019 – ค.ศ. 2024 มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยประมาณร้อยละ 6–7 ต่อปี และคาดว่าจะขยายตัวต่อเนื่องไปถึงเกือบ 9.8 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐภายในปี ค.ศ. 2029 แนวโน้มดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า สุขภาพกำลังเปลี่ยนสถานะจากการเป็นต้นทุนของระบบบริการสุขภาพไปสู่การเป็นเครื่องยนต์ทางเศรษฐกิจ (economic driver) ที่สำคัญของโลก [4]

ในเชิงโครงสร้าง เศรษฐกิจเวลเนสมีลักษณะเป็นระบบนิเวศสุขภาพ (wellness ecosystem) ที่ประกอบด้วยหลายอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงกัน ครอบคลุมทั้งมิติด้านสินค้า บริการ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ โดย Global Wellness Institute ได้จำแนกเศรษฐกิจเวลเนสออกเป็นหลายสาขาหลัก ซึ่งสะท้อนถึงลักษณะของเวลเนสที่ครอบคลุมทั้งมิติสุขภาพและวิถีชีวิตอย่างเป็นองค์รวม [5] ในระดับภูมิภาค เศรษฐกิจเวลเนสมีการกระจุกตัวสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคอเมริกาเหนือ เอเชียแปซิฟิก และยุโรป มีสัดส่วนรวมกันเกือบร้อยละ 90 ของมูลค่าตลาดโลก ทั้งนี้ อเมริกาเหนือยังคงเป็นภูมิภาคที่มีมูลค่าตลาดสูงที่สุด ขณะที่เอเชียแปซิฟิกเป็นภูมิภาคที่มีศักยภาพในการเติบโตในระยะยาว แม้จะได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 ในช่วงก่อนหน้านี้ [4]

สำหรับประเทศไทย เศรษฐกิจเวลเนสมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและมีศักยภาพสูง โดยในปี ค.ศ. 2024 มีมูลค่าประมาณ 42.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจาก 38.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 2023 คิดเป็นอัตราการเติบโตประมาณร้อยละ 10.1 ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการเติบโตสูงของโลก [7] เมื่อพิจารณาในเชิงโครงสร้างเศรษฐกิจ พบว่าประเทศไทยมีจุดแข็งสำคัญในด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (wellness tourism) ซึ่งมีมูลค่าประมาณ 14.05 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 2024 และมีอัตราการเติบโตสูงถึงร้อยละ 36.4 สะท้อนถึงศักยภาพของประเทศไทยในฐานะจุดหมายปลายทางด้านสุขภาพระดับนานาชาติ [7] นอกจากนี้ การเติบโตของเศรษฐกิจเวลเนสในประเทศไทยยังสะท้อนถึงการเปลี่ยนผ่านเชิงโครงสร้างของระบบสุขภาพ จากระบบที่เน้นการรักษาเมื่อป่วยไปสู่ระบบ ที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มของระบบสุขภาพโลก และมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับการพัฒนาเวชศาสตร์วิถีชีวิตในบริบทของประเทศไทย [7] อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยจะมีศักยภาพสูง แต่ยังคงเผชิญกับ

ข้อจำกัดหลายประการ เช่น การขาดการบูรณาการระหว่างภาคส่วน การพัฒนามาตรฐานบริการที่ยังไม่เป็นระบบ และการเชื่อมโยงระหว่างระบบสุขภาพกับภาคเศรษฐกิจที่ยังไม่เต็มศักยภาพ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในระยะต่อไป [6]

เศรษฐกิจwelnessและโอกาสทางธุรกิจ (Wellness Economy and Business Opportunities)

เศรษฐกิจwelness หมายถึงกลุ่มอุตสาหกรรมที่ช่วยให้ประชาชนสามารถบูรณาการกิจกรรม การเลือก และวิถีชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพเข้าไว้ในชีวิตประจำวัน โดย Global Wellness Institute กำหนดขอบเขตเศรษฐกิจwelnessไว้ 11 สาขาหลัก ได้แก่ การดูแลส่วนบุคคลและความงาม (personal care and beauty) อาหารเพื่อสุขภาพ โภชนาการ และการควบคุมน้ำหนัก (healthy eating, nutrition and weight loss) กิจกรรมทางกาย (physical activity) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (wellness tourism) สุขภาพจิต (mental wellness) การแพทย์ทางเลือกและการแพทย์ดั้งเดิม (traditional and complementary medicine) และบริการด้านสาธารณสุขเชิงป้องกัน (public health, prevention and personalized medicine)[4]

ในเชิงเศรษฐศาสตร์ เศรษฐกิจwelnessมีลักษณะสำคัญคือไม่ได้จำกัดอยู่ในภาคบริการสุขภาพแบบดั้งเดิม แต่แผ่ขยายไปสู่สินค้า บริการ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ จึงเป็นเศรษฐกิจที่ผสมผสานระหว่างสุขภาพวิถีชีวิตและการบริโภคเชิงคุณค่าเข้าด้วยกัน ต่างจากระบบรักษาพยาบาลที่ตอบสนองเมื่อเกิดความเจ็บป่วยแล้ว เศรษฐกิจwelnessมุ่งสร้างความต้องการเชิงรุกในด้านการป้องกันโรค การเสริมสร้างสมรรถนะ และการยกระดับคุณภาพชีวิต[5] หากพิจารณาโครงสร้างตลาดโลกในปี ค.ศ. 2024 จะพบว่าสาขาที่มีขนาดใหญ่ที่สุด ได้แก่ การดูแลส่วนบุคคลและความงาม มูลค่า 1.35 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ อาหารเพื่อสุขภาพ โภชนาการ และการควบคุมน้ำหนัก 1.148 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ กิจกรรมทางกาย 1.144 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 894 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่สาขาที่เติบโตโดดเด่นในช่วงปี ค.ศ. 2019 – ค.ศ. 2024 ได้แก่ อสังหาริมทรัพย์เพื่อสุขภาพและสุขภาพจิต ซึ่งสะท้อนว่าตลาดwelnessไม่ได้เติบโตเฉพาะในบริการปลายทาง แต่กำลังขยายตัวสู่โครงสร้างการอยู่อาศัย การทำงาน และการใช้ชีวิตในระยะยาว [4]

ในมุมมองโอกาสทางธุรกิจ เศรษฐกิจwelnessจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงธุรกิจโรงพยาบาลหรือสปาเท่านั้น หากแต่ครอบคลุมห่วงโซ่มูลค่าที่กว้างขวาง เช่น ธุรกิจอาหารสุขภาพและโภชนาการเชิงหน้าที่ (functional foods) ธุรกิจออกกำลังกายและเทคโนโลยีติดตามสุขภาพ ธุรกิจสุขภาพจิตและการฟื้นฟูสมรรถนะชีวิต ธุรกิจที่พักอาศัยและอสังหาริมทรัพย์เพื่อสุขภาพ ตลอดจนธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เชื่อมการแพทย์ การพักผ่อน และประสบการณ์เฉพาะบุคคลเข้าด้วยกัน โครงสร้างเช่นนี้ทำให้เศรษฐกิจwelnessเป็น “พื้นที่บรรจบ” ระหว่างภาคสุขภาพ ภาคบริการ ภาคอสังหาริมทรัพย์ ภาคอาหาร และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เกิดการบูรณาการระหว่างหลายอุตสาหกรรมและสร้างรูปแบบธุรกิจใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง[5] ในระดับประเทศ ตลาดwelnessโลกยังมีการกระจุกตัวค่อนข้างสูง โดยในปี ค.ศ. 2024 ประเทศที่มีขนาดตลาดใหญ่ที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา จีน เยอรมนี ญี่ปุ่น และสหราชอาณาจักร ซึ่งมีความพร้อมทั้งด้านกำลังซื้อ นวัตกรรม และโครงสร้างระบบสุขภาพที่สนับสนุนเศรษฐกิจwelness สะท้อนว่าประเทศที่มีศักยภาพในการแข่งขันด้านwelnessไม่จำเป็นต้องอาศัยเพียงทรัพยากรธรรมชาติหรือการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ต้องมีระบบนิเวศที่เชื่อมโยงกำลังซื้อ นวัตกรรม มาตรฐานบริการ และความเชื่อมั่นของผู้บริโภคเข้าด้วยกัน[4]

สำหรับประเทศไทย โอกาสทางธุรกิจด้านwelnessมีความโดดเด่นเป็นพิเศษจากจุดแข็งเชิงผสมผสานระหว่างบริการสุขภาพ การท่องเที่ยว วัฒนธรรมอาหาร สมุนไพร การบริการแบบไทย และต้นทุนการดำเนินการที่แข่งขันได้ ข้อมูลล่าสุดของ Global Wellness Institute ระบุว่าเศรษฐกิจwelnessของไทยใน

ปี ค.ศ. 2024 มีมูลค่า 42.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจาก 38.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 2023 และไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการเติบโตสูงของโลก โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นจุดแข็งสำคัญของประเทศ ซึ่งมีมูลค่า 14.05 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และเติบโตถึงร้อยละ 36.4 [7]

เมื่อเชื่อมกับทิศทางเชิงนโยบายระดับประเทศ จะเห็นว่าประเทศไทยมิได้มองเวลเนสเพียงในฐานะภาคธุรกิจบริการ แต่กำลังผลักดันให้เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ ศูนย์กลางการแพทย์และสุขภาพ (medical and wellness hub) ซึ่งคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ระบุว่าไทยมุ่งพัฒนาเป็นศูนย์กลางด้านการแพทย์ และสุขภาพระดับโลก โดยอาศัยทั้งบริการทางการแพทย์ ธุรกิจเวลเนส ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ และความพร้อมของห่วงโซ่อุปทานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะมีการสนับสนุนจากภาครัฐทั้งในด้านการลงทุน โครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาบริการสุขภาพ [11]

อย่างไรก็ตาม โอกาสทางธุรกิจในเศรษฐกิจเวลเนสจะขยายตัวได้อย่างยั่งยืนก็ต่อเมื่อมีฐานอุปสงค์ระยะยาวรองรับ ซึ่งปัจจัยสำคัญของโลกในปัจจุบันคือ การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงวัย องค์การอนามัยโลกระบุว่า ภายในปี ค.ศ. 2030 ประชากรโลก 1 ใน 6 จะมีอายุ 60 ปีขึ้นไป และจำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มจาก 1 พันล้านคนในปี ค.ศ. 2020 เป็น 1.4 พันล้านคน [12] แนวโน้มดังกล่าวทำให้ความต้องการบริการและผลิตภัณฑ์เชิงป้องกันที่ช่วยยืดช่วงชีวิตที่มีสุขภาพดี (healthy longevity) จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และทำให้เศรษฐกิจเวลเนสมีศักยภาพเป็นทั้งกลไกทางเศรษฐกิจและเครื่องมือเชิงนโยบายสาธารณะในเวลาเดียวกัน[12, 13]

กล่าวโดยสรุป เศรษฐกิจ велเนสเป็นมากกว่าตลาดสินค้าและบริการเพื่อสุขภาพ แต่เป็นโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ที่เชื่อมการป้องกันโรค คุณภาพชีวิต และมูลค่าทางธุรกิจเข้าไว้ด้วยกัน ประเทศไทยมีศักยภาพสูงในการพัฒนาเศรษฐกิจด้านนี้ โดยเฉพาะหากสามารถยกระดับมาตรฐานบริการ พัฒนากำลังคน สร้างนวัตกรรมธุรกิจ และบูรณาการเชื่อมโยงระบบสุขภาพเข้ากับภาคเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ [6, 11]

ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจwelเนสของโลกและประเทศไทย

ในระดับโลก ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจwelnessมีแนวโน้มสำคัญที่สะท้อนการเปลี่ยนผ่านเชิงโครงสร้างของระบบสุขภาพและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการเปลี่ยนจากการรักษาเมื่อป่วยไปสู่การป้องกันก่อนเกิดโรค ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคในฐานะกลไกหลักในการลดภาระโรคและค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพในระยะยาว[14]

แนวโน้มสำคัญประการแรก คือ การเติบโตของสุขภาพเชิงป้องกัน (preventive health) และการดูแลสุขภาพแบบเฉพาะบุคคล (personalized health) ซึ่งได้รับแรงขับเคลื่อนจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (artificial intelligence) เทคโนโลยีชีวภาพ (biotechnology) และอุปกรณ์ติดตามสุขภาพแบบสวมใส่ (wearable devices) ทำให้การดูแลสุขภาพสามารถปรับให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคลมากขึ้น และช่วยยกระดับประสิทธิภาพของระบบสุขภาพโดยรวม[15]

แนวโน้มประการที่สอง คือ การขยายตัวของระบบนิเวศสุขภาพ (wellness ecosystem) ในระดับเมืองและชุมชน ซึ่งรวมถึงแนวคิดเมืองสุขภาพะ (wellness city) และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ (healthy environment) โดยองค์การสหประชาชาติและองค์การอนามัยโลกได้เน้นบทบาทของสิ่งแวดล้อมเมืองในการกำหนดสุขภาพของประชากร ทั้งด้านการออกแบบเมือง การเข้าถึงพื้นที่สีเขียว และโครงสร้างพื้นฐานด้านสุขภาพ [16]

แนวโน้มประการที่สาม คือ การบูรณาการระหว่างภาคสุขภาพและภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ เช่น การท่องเที่ยว อสังหาริมทรัพย์ อาหาร และเทคโนโลยี ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจข้ามภาคส่วน (cross-sectoral health economics) ครอบคลุมวิถีชีวิตและเวลเนส ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2567 [7]

sectoral economy) ที่มีสุขภาพเป็นแกนกลาง โดยเศรษฐกิจเวลเนสจึงกลายเป็นจุดบรรจบของหลายอุตสาหกรรม และเป็นพื้นที่สำคัญของการสร้างนวัตกรรมทางธุรกิจในระดับโลก [5]

สำหรับประเทศไทย ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจเวลเนสมีความสอดคล้องกับแนวโน้มของโลก โดยเฉพาะในบริบทของนโยบายศูนย์กลางการแพทย์และสุขภาพ (medical and wellness hub) ซึ่งมุ่งยกระดับประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพในระดับนานาชาติ โดยอาศัยจุดแข็งด้านบริการสุขภาพ การท่องเที่ยว และวัฒนธรรมสุขภาพ [11] อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเศรษฐกิจเวลเนสของประเทศไทยจำเป็นต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนเชิงระบบในหลายมิติ ได้แก่

1) การพัฒนาระบบบริการสุขภาพให้เน้นการสร้างสุขภาพ (health creation) มากกว่าการรักษาเพียงอย่างเดียว ซึ่งรวมถึงการบูรณาการเวชศาสตร์วิถีชีวิตเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพในทุกระดับ [10]

2) การพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจเวลเนส โดยเฉพาะบุคลากรด้านเวชศาสตร์วิถีชีวิต โค้ชสุขภาพ หรือ โค้ชวิถีชีวิต และผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างระบบสุขภาพและภาคธุรกิจ [6]

3) การพัฒนามาตรฐานและระบบรับรองคุณภาพบริการด้านเวลเนส เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในระดับสากล โดยเฉพาะในบริบทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งประเทศไทยมีศักยภาพสูงแต่ยังขาดระบบมาตรฐานที่เป็นเอกภาพ [7]

ประการที่สี่ คือ การพัฒนาระบบนิเวศสุขภาพระดับประเทศ (national wellness ecosystem) ที่เชื่อมโยงภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ระบบสุขภาพ ภาคเอกชน ภาคการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมอาหาร และภาคชุมชน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในห่วงโซ่เศรษฐกิจเวลเนสอย่างครบวงจร [4] ในเชิงนโยบาย การขับเคลื่อนเศรษฐกิจเวลเนสของประเทศไทยควรมุ่งเน้นการบูรณาการระหว่างนโยบายสุขภาพและนโยบายเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาทุนมนุษย์ ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาเศรษฐกิจเวลเนสมีความยั่งยืนในระยะยาว [6]

กล่าวโดยสรุป ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจเวลเนสทั้งในระดับโลกและประเทศไทยกำลังมุ่งไปสู่การสร้างระบบสุขภาพที่เน้นการป้องกัน การบูรณาการข้ามภาคส่วน และการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากร ซึ่งหากประเทศไทยสามารถปรับตัวและพัฒนาเชิงระบบได้อย่างเหมาะสม จะมีศักยภาพในการก้าวขึ้นเป็นหนึ่งในศูนย์กลางเศรษฐกิจสุขภาพของโลกในอนาคต

บทบาทของระบบสุขภาพไทยในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเวลเนส

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจเวลเนสในระดับประเทศจำเป็นต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนบทบาทของระบบสุขภาพจากระบบบริการรักษาไปสู่ระบบสร้างสุขภาพ (health creation system) ซึ่งมุ่งเน้นการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคเป็นสำคัญ โดยองค์การอนามัยโลกได้เน้นย้ำว่าระบบสุขภาพในศตวรรษที่ 21 ควรให้ความสำคัญกับการป้องกันและการจัดการปัจจัยเสี่ยงมากกว่าการรักษาเพียงอย่างเดียว [17] ในบริบทของประเทศไทย ระบบสุขภาพมีความเข้มแข็งในด้านการให้บริการรักษาพยาบาลและการเข้าถึงบริการสุขภาพในระดับประชากร อย่างไรก็ตาม โครงสร้างระบบยังคงมีลักษณะเน้นการรักษา (curative-oriented system) เป็นหลัก ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับบริบทของโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) และความต้องการด้านสุขภาพในปัจจุบันที่เน้นการดูแลสุขภาพระยะยาวและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม [1]

ดังนั้น การเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบสุขภาพที่สนับสนุนเศรษฐกิจเวลเนสจึงจำเป็นต้องเริ่มจากการบูรณาการเวชศาสตร์วิถีชีวิต (lifestyle medicine) เข้าสู่ระบบบริการสุขภาพในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปฐมภูมิไปจนถึงตติยภูมิ โดยเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพใน 6 มิติหลัก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการป้องกันและ

ควบคุมโรคเรื้อรัง [10] ในเชิงระบบบริการ ควรมีการพัฒนาแบบบริการสุขภาพเชิงบูรณาการ (integrated care model) ที่ผสมผสานการรักษา การป้องกัน และการส่งเสริมสุขภาพเข้าไว้ด้วยกัน โดยเฉพาะในคลินิกโรคเรื้อรัง (NCD clinics) ซึ่งสามารถเป็นจุดเริ่มต้นของการนำแนวคิดเวเลนเนสเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพอย่างเป็นรูปธรรม[6]

นอกจากนี้ การพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญ โดยระบบสุขภาพไทยควรส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรใหม่ เช่น แพทย์เวชศาสตร์วิถีชีวิต โค้ชสุขภาพ (health coach) หรือโค้ชวิถีชีวิต (lifestyle coach) และบุคลากรสหวิชาชีพที่มีทักษะด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนระบบสุขภาพเชิงป้องกันและเศรษฐกิจเวเลนเนส [10] ในด้านกลไกทางการเงิน ระบบสุขภาพควรมีการปรับรูปแบบการจ่ายค่าบริการ (payment model) ให้สอดคล้องกับการส่งเสริมสุขภาพ เช่น การสนับสนุนบริการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การให้แรงจูงใจแก่ผู้ให้บริการที่สามารถลดปัจจัยเสี่ยงของผู้ป่วย และการบูรณาการบริการเวเลนเนสเข้าสู่ชุดสิทธิประโยชน์ของระบบหลักประกันสุขภาพ [6]

ในมิติของมาตรฐานและคุณภาพบริการ ควรมีการพัฒนามาตรฐานสถานบริการด้านเวเลนเนสในระดับประเทศ (national wellness service standards) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นทั้งในประเทศและระดับนานาชาติ โดยเฉพาะในบริบทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งเป็นหนึ่งในกลไกหลักของเศรษฐกิจเวเลนเนสของประเทศไทย[7] นอกจากนี้ ระบบสุขภาพควรมีบทบาทในการพัฒนาระบบข้อมูลสุขภาพ (health data ecosystem) ที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลด้านสุขภาพ พฤติกรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนการวางแผนเชิงนโยบาย การวิจัย และการพัฒนาบริการสุขภาพแบบเฉพาะบุคคล (personalized health) [15]

ในระดับมหภาค การขับเคลื่อนเศรษฐกิจเวเลนเนสจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างหลายภาคส่วน (multi-sectoral collaboration) โดยระบบสุขภาพควรทำหน้าที่เป็นแกนกลาง (core integrator) ที่เชื่อมโยงระหว่างภาคสาธารณสุข ภาคเอกชน ภาคการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมอาหาร และภาคชุมชน เพื่อสร้างระบบนิเวศสุขภาพที่เข้มแข็งและยั่งยืน [4]

กล่าวโดยสรุป การเปลี่ยนผ่านของระบบสุขภาพไทยไปสู่ระบบที่สนับสนุนเศรษฐกิจเวเลนเนสต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับแนวคิด โครงสร้าง และกลไกการดำเนินงาน โดยมีเวชศาสตร์วิถีชีวิตเป็นแกนสำคัญของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะช่วยให้ระบบสุขภาพสามารถตอบสนองต่อความท้าทายด้านสุขภาพในศตวรรษที่ 21 และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากร

บทสรุป

บทความนี้ชี้ให้เห็นว่า เวเลนเนส ได้พัฒนาอย่างมีนัยสำคัญจากแนวคิดด้านสุขภาพเชิงปัจเจกไปสู่กรอบแนวคิดเชิงระบบที่เชื่อมโยงสุขภาพ วิถีชีวิต และเศรษฐกิจเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะในบริบทของ เศรษฐกิจเวเลนเนส ซึ่งกำลังกลายเป็นหนึ่งในภาคเศรษฐกิจที่มีบทบาทสำคัญในระดับโลก ทั้งในด้านการสร้างมูลค่า การจ้างงาน และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากร ในระดับโลก เศรษฐกิจเวเลนเนสมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับแรงขับเคลื่อนจากการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากร ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และพฤติกรรมของผู้บริโภคที่หันมาให้ความสำคัญกับสุขภาพเชิงป้องกัน สุขภาพจิต และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีในระยะยาว แนวโน้มดังกล่าวสะท้อนถึงการเปลี่ยนผ่านของระบบสุขภาพจากการมุ่งเน้นการรักษาไปสู่การสร้างสุขภาพอย่างยั่งยืน

สำหรับประเทศไทย เศรษฐกิจเวเลนเนสมีศักยภาพสูงในการพัฒนาและสามารถเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยอาศัยจุดแข็งด้านบริการสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และทุนทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม การใช้ประโยชน์จากศักยภาพดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาเชิงระบบ ทั้ง

ในด้านนโยบาย มาตรฐานบริการ กำลังคน และการบูรณาการระหว่างภาคส่วน การพัฒนาเศรษฐกิจwelnessของประเทศไทยจึงควรมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนบทบาทของระบบสุขภาพไปสู่ระบบสร้างสุขภาพ โดยมีเวชศาสตร์วิถีชีวิตเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการป้องกันโรคและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ควบคู่กับการพัฒนาระบบบริการแบบบูรณาการ การสร้างแรงจูงใจเชิงระบบ และการยกระดับมาตรฐานบริการให้สอดคล้องกับบริบทสากล

นอกจากนี้ การสร้างระบบนิเวศสุขภาพที่เชื่อมโยงระหว่างระบบสุขภาพ ภาคเศรษฐกิจ และภาคสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มและความยั่งยืนของเศรษฐกิจwelness โดยระบบสุขภาพควรทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ดังนั้น เศรษฐกิจwelnessเป็นทั้งโอกาสทางเศรษฐกิจและเครื่องมือเชิงนโยบายที่สำคัญในการยกระดับสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชากร หากประเทศไทยสามารถปรับตัวและพัฒนาเชิงระบบได้อย่างเหมาะสม จะมีศักยภาพในการก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพและสุขภาวะของภูมิภาค และมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสุขภาพของโลกในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

1. World Health Organization. *Noncommunicable diseases*. Geneva: WHO; 2023.
2. McGinnis JM, Williams-Russo P, Knickman JR. The case for more active policy attention to health promotion. *Health Aff (Millwood)*. 2002; 21(2):78–93.
3. Global Wellness Institute. *The global wellness economy: country rankings (2019–2023)*. Miami: GWI; 2025.
4. Global Wellness Institute. *The global wellness economy: country rankings (2019–2024)*. Miami: GWI; 2026.
5. Global Wellness Institute. *Global wellness economy monitor 2024*. Miami: GWI; 2024.
6. Organisation for Economic Co-operation and Development. *Health at a glance 2023: OECD indicators*. Paris: OECD Publishing; 2023.
7. Global Wellness Institute. *The global wellness economy: Thailand (2019–2024)*. Miami: GWI; 2026.
8. Dunn HL. High-level wellness for man and society. *Am J Public Health Nations Health*. 1959; 49(6):786–92.
9. Engel GL. The need for a new medical model: a challenge for biomedicine. *Science*. 1977; 196(4286):129–36.
10. Egger G, Binns A, Rossner S. *Lifestyle medicine: managing diseases of lifestyle in the 21st century*. 2nd ed. Sydney: McGraw-Hill; 2011.
11. Thailand Board of Investment. *Healthcare and wellness industry*. Bangkok: BOI; 2025.
12. World Health Organization. *Ageing and health*. Geneva: WHO; 2025.

13. World Health Organization. *Decade of healthy ageing: plan of action 2021–2030*. Geneva: WHO; 2023.
14. World Health Organization. *Ottawa charter for health promotion*. Geneva: WHO; 1986.
15. World Economic Forum. *The future of health and healthcare*. Geneva: WEF; 2024.
16. United Nations. *World cities report 2023: urbanization and health*. New York: UN; 2023.
17. World Health Organization. *Integrated care for older people: guidelines on community-level interventions*. Geneva: WHO; 2017.